

del mateix sentit, i com que la formació *ALBICINA que he pres per a base d'ALBAINA no és gaire més que un postulat, no descarto una, morfològica, dels tres en combinació, a base del sufix ll. -AGO, -AGNIS, que en un tractament semiculte, atret pels mots hereditaris en -INA, hagués passat a *salva(g)ina* (> -atgina, a causa de *salvatge*); i, paralelment, en els altres; cf. encara *palmeynes* (1252, Capmany, *Mem. Bna.* II, 21). Almenys, però, en el nostre cas, ens atrau més la possibilitat que es tracti d'un *jogaylina (amb *yl > y*) i un significat tirant més cap a 'joiell, objecte preciós' que a 'eina de joc': en relació amb el b. ll. JOCALIA 'objectes preciosos, joies' (veg. JOIELL). És clar que això no descarta la possibilitat, que atret posteriorment *jogaïna* a l'òrbita semàntica de *joc*, prengué després el sentit de 'joguina' (al capdavant JOCALIA també derivava de JOCUS). —⁸ Em pregunto si no és un error de lectura per *jugues* un hapax *juguesa* que *AlcM* assenyala en unes ordenacions atribuïdes al S. XIII (formació poc creïble). —⁹ De tota manera és clar que no té importància el fet que avui hi hagi indústria de juguines a la zona Biar-Ibi, ni veig si entén bé que *joc* signifiqui precisament 'joguina' a Castalla. I és fantàstic pensar que el cast. *juguete* [1340, JRuiz, en part «chistes», com el ll. *jocus*] sigui manlleu de València. El més probable és que tant en cast. com en ross. i en val. tot vingui en definitiva de França, on ja hi ha un ex. medieval (S. XIII?) d'oc. ant. *joquet* ('manefleria, coqueteria'), i el fr. *jouet* ja en 1523 (*FEW* v, 37b). En tot cas no podria deixar de mirar amb severitat el fet que Moll (deuen calumniar-lo els interessats) encoratgés la implantació de *joquet* en el Principat, on és un mer castellanisme de saltataulells, monges i senyores *bien*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:

xoca, jugar, jugar, jugada, jugades d'aigua, jugar l'aigua, juga o joga, jugant, jugador, jugarre, jugadís, jugadissa, jugament, jugarer, joganer, jugascó, jugarot, joguinós, jogallós, jogasser, enjogassat, ajogassat, enjogassar, enjogassament, ajogassament, desajogassar, ajogassadís, jugós, jugarrí, jugatejar, joguejar, juguera, juguerines, juguejar, joguer, joguina, jogaina o jugaina, joguinejar, joguineig, ajoguinat, jugues, jugueta, joquet, joques, joquina, joquet, jogarella, joguerois, jugarró, juguesca, juguesta, enjguescat, jocos, jocositat, jocosorios, joglar, juglar, jutglar, giular, Xuclà, joglaria, joglaresc, joglaressa, joglarisme, ajoglarat.

JÓC, 'indret on l'aviram i els ocells es posen per dormir', generalment consistent en una perxa clavada a la paret del galliner: del germ. *juk*, pròpiament 'jou', i també 'perxa usada per portar objectes', probablement en la seva forma frànica, cf. a-al. ant. *jobb*, b-al. ant. i neerl. *juk*, ags. *geoc*, esc. ant. *ok*, gòt. *juk*, avui al. *joch*, angl. *yoke*, id. □ 1.ª doc.: 1805, Belv.; i potser ja, en una frase eufemística, c. 1390; però el derivat *joquer* ja en el S. XIV, i *ajocar-se* en

el XVII i potser XIV.

«Anar a *jóc* les gallines y altres aucells: ajocarse; anar a *jóc*, frase jocosa: anar dormir, *irse a acostar*», Belvitges.

Encara que d'un mot així no és fàcil de trobar-ne autoritats literàries o documentals (*AlcM* no en dona sinó del S. XX), recordo haver-ne vistes de la locució *anar a jóc* en escr. Renaix.¹ Que el nom del poble de *Jóc*, en el Conflent, ve d'una comparació amb un *jóc* de gallines, es comprèn bé per la posició d'aquest poble enlairat («*perché*» diríem en francès) a mig aire d'un vessant de la part baixa del massís canigonenc. I ho comprova el gentilici *joguïnès*, format modernament sobre el sinònim local *joguiner*: ara bé del seu nom *Jóc* ja no manca gens la documentació medieval.

Al nom *jóc* han fet concurrència alguns derivats, particularment *joquer* [mj. S. IV, infra] i *joguiner*. Del *jóc* i dels seus sinònims derivats consta que, també entre nosaltres, consisteix generalment en una perxa: JSPons tradueix «sur son bâton» el vers citat infra; el *DTO*. verteix *ajocar-se* per «pernoctant perticis parietibus infixis», i *joquer* per «perticæ parietibus infixæ», Lacav. *fer caure un aucell del joquer* per «de cubatoria pertica dejicere».

El mot germànic és comú a totes les branques d'aquesta família lingüística, i no solament designa el 'jou' de junyir els bous de llaurar, sinó en particular l'usat, per portar coses, en forma d'una mera perxa («Joch zum Tragen», Kluge-M., s. v. *joch*), en particular frisó oriental *jūk* 'travessa, perxa travessera, per portar pesos» (*FEW*, 291a11). Es comprèn que un terme així passés des dels senyors francs als seus vassalls pagesos o bastaixos, sovint els mateixos que els servien de mainades bèl·liques. Wartburg (*FEW* XVI, 287-291) admet que el mot sigui antic només en el domini d'Oïl, i que en llengua d'oc sigui manllevat del francès del Nord, perquè en occità no el té documentat fins al S. XVIII.

Raó de molt poc valor tractant-se d'un terme rústic, i de categoria ben subalterna, que no podia aparèixer, per tant, en els trobadors ni en les ordenacions que constitueixen la immensa majoria de la nostra documentació en occità medieval. En francès mateix a penes apareix *jouc* més que des del S. XVI i XVII fora d'un testimoni escadusser de 1375 (*Livre du roi Modus*), i és clar que a penes sabem res del lèxic occità en els Ss. XVI-XVII. Legions de filòlegs de llengua germànica, francesa etc. s'han dedicat a completar, furgant biblioteques, la documentació del francès medieval, mentre que en llengua d'oc, fora d'alguns occitans, a penes cap s'interessà més que pels trobadors. Quin Tilander ha cercat un *Modus* occità? Que un mot tan rústic hagi estat manllevat per la llengua d'oc del francès és increïble de per si.

En occità modern *jouc* s'estén en una àrea contínua, des del departament dels Alts Alps (Queyràs) i el val·dès, fins al Cantal, el Roergue, l'Arieja, el Comenge (Ferrère) i el Bearn (287b52-56); res en aquesta àrea no deixa presumir un terme invasor, més que més si notem que en gran part de les formes d'oïl la *ó* origi-